

Darba grupas, kas izveidota, lai sagatavotu priekšlikumus par iedzīvotāju ienākuma nodokļa neapliekamā minimuma, atvieglojumu par apgādībā esošām personām un minimālās darba algas paaugstināšanu un iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes samazināšanu, ziņojums

Saskaņā ar Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes š.g. 29.jūnija sēdē nolemto (prot. Nr.3) ar finanšu ministra 2006.gada 3.augusta rīkojumu Nr.837 „Par darba grupas izveidošanu, lai sagatavotu priekšlikumus par iedzīvotāju ienākuma nodokļa neapliekamā minimuma, atvieglojumu par apgādībā esošām personām un minimālās darba algas paaugstināšanu un iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes samazināšanu” Finanšu ministrijā tika izveidota darba grupa.

Ir notikušas trīs darba grupas sanāksmes un tajās tika diskutēts par iespēju:

- palielināt minimālo darba algu un straujāk nekā paredz pašreizējais valdības lēmums paaugstināt ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamo minimumu un atvieglojumu par apgādībā esošām personām;
- samazināt iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmi.

Darba grupas ietvaros tika analizēti vairāki varianti minēto rādītāju apmēra izmaiņai un šo izmaiņu ietekme uz valsts un pašvaldību budžetiem. Analīze tika veikta, vadoties pēc šādiem kritērijiem:

- ✓ ietekme uz valsts un pašvaldību budžetiem;
- ✓ valsts budžeta iespējas kompensēt pašvaldībām radīto ieņēmumu pieauguma samazinājumu;
- ✓ lielāko problēmu apzināšana un prioritāro pasākumu noteikšana;
- ✓ citu problēmu apzināšana, kas rastos minēto izmaiņu rezultātā un iespējamie risinājumi.

Tika secināts, ka gan darba samaksas rādītāja, gan visu minēto nodokļa elementu vienlaicīga izmaiņšana – minimālās algas, ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamā minimuma un atvieglojuma par apgādībā esošām personām palielināšana, kā arī likmes samazināšana – nav iespējama, jo radītu pārāk krasu valsts un pašvaldību budžetu ieņēmumu samazinājumu un atstātu negatīvu ietekmi uz šo budžetu līdzsvaru ne vien īstermiņā, bet arī tālākā nākotnē.

Apstāklis, ka Latvijā, salīdzinoši ar citām Eiropas Savienības valstīm, ir gan ļoti maza minimālā darba alga (pie kam pašreiz tā ir mazāka par oficiālo valstī noteikto iztikas minimumu), gan ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamais minimums, kā rezultātā iedzīvotājiem ar zemiem ienākumiem nodokļa slogs ir salīdzinoši augsts, ietekmē darbaspēka aizplūšanu no Latvijas, it īpaši mazāk atalgotā un zemāk kvalificētā darbaspēka aizplūšanu. Ja šī problēma netiks risināta, radīsies daudzas citas tādas valstij grūti risināmas problēmas kā

darbaspēka trūkums, nodokļu ieņēmumu un sociālās apdrošināšanas budžeta samazināšanās, ekonomikas attīstības tempu samazināšanās u.c.

Izvērtējot minētās problēmas, darba grupa vienojās, ka primārai ir jābūt straujākai minimālās algas, ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamā minimuma un atvieglojumu par apgādībā esošām personām palielināšanai, jo tādējādi tiktu nodrošināts nodokļa sloga samazinājums tieši mazāk atalgotajiem iedzīvotājiem. Tādējādi, ņemot vērā darba grupas akceptētos primāros pasākumus, darba grupa vienojās neatbalstīt iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes samazināšanu, jo no šāda pasākuma ieviešanas lielāks ieguvums galvenokārt būtu labāk atalgotajiem iedzīvotājiem un nevis iedzīvotājiem ar zemu ienākumu līmeni, kā arī tas radītu pārāk lielu budžeta ieņēmumu samazinājumu.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, darba grupa diskusiju gaitā vienojās par kompromisa variantu - atbalstīt priekšlikumu 2007.gadā palielināt minimālo darba algu līdz 120 latiem mēnesī, ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamo minimumu līdz 50 latiem mēnesī un atvieglojumu par apgādībā esošām personām līdz 35 latiem mēnesī (skat. tabulu). Tomēr ir jāpiezīmē, ka, lai netiktu kavēta minimālās darba algas palielināšana, nākotnē ir jāatrisina jautājums par pedagogu darba algas atsaisti no minimālās algas.

Tabula

Minimālās darba algas, neapliekamā minimuma un nodokļu atvieglojumu par apgādībā esošu personu paaugstināšanas ietekme uz iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumiem, tūkst.latu

	2006	2007	
Minimālā darba alga, lati mēnesī	90	120	120
Neapliekamais minimums, lati mēnesī	32	40	50
Atvieglojumi par apgādājamiem, lati mēnesī	22	28	35
IIN ieņēmumu bāzes prognoze*	635 200	746 360	746 360
<i>izmaiņas faktiskās cenās, %</i>		17.5%	17.5%
<i>t.sk. pašvaldību budžetā (75%)</i>	476 400	559 770	559 770
<i>izmaiņas faktiskās cenās, %</i>		17.5%	17.5%
<i>valsts budžetā (25%)</i>	158 800	186 590	186 590
<i>izmaiņas faktiskās cenās, %</i>		17.5%	17.5%
IIN ieņēmumu prognoze, ņemot vērā izmaiņas		736 572	701 835
<i>izmaiņas faktiskās cenās, %</i>		16.0%	10.5%
<i>t.sk. pašvaldību budžetā (75%)</i>		552 429	526 376
<i>izmaiņas faktiskās cenās, %</i>		16.0%	10.5%
<i>valsts budžetā (25%)</i>		184 143	175 459
<i>izmaiņas faktiskās cenās, %</i>		16.0%	10.5%
Kopējais ieņēmumu samazinājums pret bāzes prognozi		-9 788	-44 525
<i>t.sk. pašvaldību budžetā</i>		-7 341	-33 394

* prognoze pie nosacījumiem, ka netiek paaugstināta minimālā darba alga, neapliekamais minimums un atvieglojumi par apgādājamiem

Minimālās algas saņēmēju neto ienākuma izmaiņas, palielinot minimālo algu, neapliekamo minimumu un nodokļa atvieglojumu par apgādībā esošām personām, ja tiktu ieviesti darba grupas atbalstītie priekšlikumi, ilustrē pielikumā pievienotais piemērs. Tas liecina, ka, ieviešot darba grupas apspriesto kompromisa variantu, nodokļu maksātājam, kura apgādībā ir divas personas, ja tas saņem minimālo darba algu, neto ienākums pēc nodokļu nomaksas, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, pieaugs vairāk par trešdaļu (36%).

Ņemot vērā, ka arī darba grupā apspriestais kompromisa variants – palielināt minimālo darba algu līdz 120 latiem mēnesī, ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamo minimumu līdz 50 latiem mēnesī un atvieglojumu par apgādībā esošām personām līdz 35 latiem mēnesī – rada ievērojamu budžeta ieņēmumu samazinājumu (44,5 milj. latu), bet iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir galvenais pašvaldību ieņēmumu avots, darba grupa vienojās, ka jāturpina darbs pie tā, lai rastu pašvaldību ieņēmumu samazinājuma kompensācijas mehānismu.

Finanšu ministrs

O.Spurdziņš

I.Āboliņa, 7095492